

Пропозиції
Державної служби фінансового моніторингу України
до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про
запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних
злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню
розповсюдження зброї масового знищення» (щодо забезпечення
перевірки актуальності даних та інформації про клієнта)»
за ініціативою Гриб В.О. та ін.
реєстраційний номер 4469 від 07.12.2020

до першого читання

1. Держфінмоніторингом проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (щодо забезпечення перевірки актуальності даних та інформації про клієнта)» (далі – Законопроект) не підтримується.

2. За результатами опрацювання Законопроекту Держфінмоніторинг пропонує врахувати наступне.

2.1. Відповідно до абзацу першого пункту 37 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон), що набрав чинності 28.04.2020, національні публічні діячі це фізичні особи, які виконують або виконували в Україні визначні публічні функції.

Законопроектом пропонується обмежити статус національного публічного діяча терміном в один рік після звільнення.

В свою чергу, визначення терміну було змінено Законом з урахуванням зауважень експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, викладених у Звіті за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки, затвердженого MONEYVAL в 2017 році.

Так, у Звіті було зазначено, що терміни давності у 3 роки, встановлені абзацом першим пункту 19 частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014, що діяв до 28.04.2020, не відповідають підходу, який застосовується 12-ю рекомендацією FATF. За позицією FATF статус публічного діяча є довічним.

Таким чином, внесення запропонованих Законопроектом змін до абзацу першого пункту 37 частини першої статті 1 діючого Закону призведе до порушень міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму.

2.2. Підпунктом «а» пункту 2 частини першої розділу I Законопроекту пропонується доповнити частину третю статті 11 Закону новим абзацом, яким передбачити випадки коли банк може не здійснювати належну перевірку фінансових операцій клієнта. Наприклад, у разі якщо розрахунки, які проводять між собою клієнти, мають регулярний характер та попередньо вже були перевірені банком.

Водночас, стаття 11 Закону визначає механізм та порядок проведення суб'єктами первинного фінансового моніторингу (до яких віднесено також і банки) належної перевірки клієнта.

У відповідності до пункту 34 частини першої статті 1 Закону належна перевірка клієнта включає в себе такі складові як, проведення ідентифікації та верифікацію клієнта (його представника), встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції, проведення на постійні основі моніторингу ділових відносин тощо.

Разом з тим, частина 14 статті 11 Закону передбачає умови за яких повторна ідентифікація або верифікація не є обов'язковими, або вони взагалі не здійснюються. Це стосується, зокрема випадків, коли особа була вже раніше ідентифікована або верифікована, згідно з вимогами закону.

Таким чином, положення статті 11 Закону у повній мірі відповідає вимогам 10-ї Рекомендації FATF і не потребують внесення змін.

Окремо слід зазначити, що в положеннях Закону відсутня вимога щодо проведення належної перевірки фінансових операцій клієнта.

В свою чергу, частина друга статті 8 Закону встановлює обов'язок для суб'єктів первинного фінансового моніторингу забезпечити виявлення, реєстрацію фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, у випадках визначених Законом та подальше надання інформації про такі операції до Держфінмоніторингу. Зазначена норма ґрунтується на вимогах 20-ї Рекомендації FATF.

2.3. Частина п'ята статті 11 Закону закріплює за суб'єктами первинного фінансового моніторингу право витребувати, а за державними органами та державними реєстраторами обов'язок надати інформацію, що стосується здійснення належної перевірки.

Водночас, підпунктом «б» частини 1 розділу I Законопроекту пропонується передбачити право суб'єктів первинного фінансового моніторингу витребувати інформацію виключно з метою перевірки актуальності даних та інформації про клієнта, що в розумінні пункту 34 частини першої Закону є лише одним із елементів належної перевірки клієнта.

В той же час, в пояснювальній записці до 10-ї Рекомендації FATF зазначено, що фінансові установи повинні здійснювати ідентифікацію та перевіряти особу клієнта. Ідентифікація юридичної особи може здійснюватися шляхом перевірки, наприклад, свідоцтва про реєстрацію юридичної особи, свідоцтва про правовий статус та фінансовий стан юридичної особи, угоди про партнерство засновників, довіреності або іншої документації від надійного

незалежного джерела, що підтверджує назву, правову форму і поточне існування клієнта.

Така інформація суб'єктами первинного фінансового моніторингу може бути отримана від державних органів або державних реєстраторів.

Таким чином, прийняття вказаних змін призведе до обмеження прав суб'єктів первинного фінансового моніторингу та унеможливить належне виконання вимог Закону та Рекомендацій FATF.

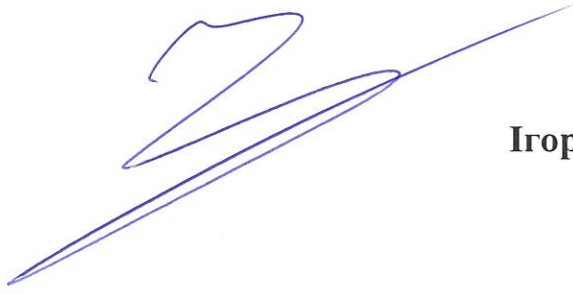
2.4. Підпунктом «в» пункту 1 частини першої розділу I Законопроекту пропонується викласти частину 13 статті 11 Закону в новій редакції, обмеживши строк врахування суб'єктами первинного фінансового моніторингу триваючих ризиків політично значущих осіб одним роком після їх звільнення. Виключивши при цьому встановлений для суб'єктів первинного фінансового моніторингу обов'язок враховувати ризики, що залишаються властивими політично значущій особі, у разі якщо вона перестала виконувати визначні публічні функції (абзаци 4-7 пункту 4), з урахуванням ризик-орієнтованого підходу.

Однак, за позицією FATF, викладеною в керівництві до застосування 12-ї та 22-ї Рекомендацій, звітуючі суб'єкти повинні оцінювати всі ризики у відношенні до осіб, які більше не наділені значимими політичними функціями. Можливі фактори ризику повинні включати, зокрема рівень (неофіційного) впливу, який особа ще може мати, повноважень, якими вона була наділена тощо.

Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що Україна як країна-член ООН, відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН від 29.07.2005 № 1617(2005), а також з урахуванням ратифікації 17.11.2010 Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму (стаття 13 Конвенції), зобов'язана дотримуватись Рекомендацій FATF.

Таким чином, Держфінмоніторинг пропонує залишити згадані вище норми Закону у діючій редакції, оскільки реалізація запропонованих змін може призвести до технічної невідповідності законодавства України рекомендаціям FATF та спричинити негативні міжнародні наслідки для України.

Голова

Ігор ЧЕРКАСЬКИЙ